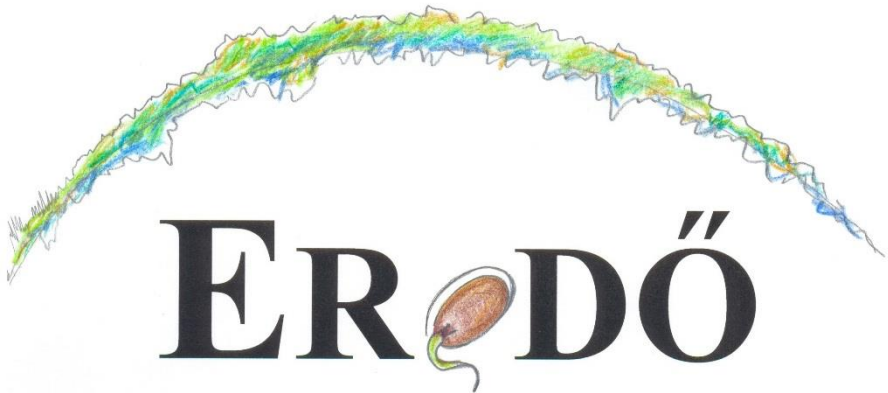

MAGUNKÉRT

BOROSTYÁN FÜZETEK

ERDŐ

Eredetileg volt az Erdő.
Minden Élet forrása.
És mindennek eredője.
Mert itt kezdődik, és ide tér vissza minden.
Az ér is, a tér is, a vér is, a bér is.
A Föld ereje, tiszta Életerő!
Magból terem, magot terem, magától van,
Örökkön örökké.
Magában egy, teljes egész.
Éljük bele magunkat!

A nehézkedési erő, a süllyedés ellen hass: emeld föl a Földet!

„Magnak földben a helye!”

„Jó helyre kell köpni a magot.”

„A betonkeverő is jó valamire.”

„Mindenütt az van, ami lehet. És ha lehet, előbb-utóbb lesz is.”

„Aki egy növényt ismer teljesen, az mindet ismeri.”

„Ne csak azt védjük, ami (még) van, hanem a lehetőségét annak, ami (még) lehet.”

„Erdő volt és lehet majdnem mindenütt, ha hagyjuk és segítjük!”

MAGUNKÉRT

Útmutató, segédlet ez a kis füzet. Fejezetcím jelmondatait Agócs Józseftől kaptam, és élet-példáival együtt továbbadom. Magunkért is, hogy a Mag népeként megmaradjunk, és a Természetért is, hogy ne legyünk egyedül.

Embertársainktól elvonultan vagy elhagyatottan sem vagyunk magányosak, hiszen Élet vesz körül minket növényekben, állatokban, paránylényekben. És ha tévedésből kiszorítottuk őket az életterü(n)kből, akkor is visszahozhatjuk, elterjeszthetjük őket megint, Magok által.

A legjobb az lenne, ha az összes többi lényhez hasonlóan a Természet hasznos, értékes részei lennének újra, de amíg nem tudunk olyat tenni, amihez csak mi értünk, tegyünk olyat, ami nélkülünk is menne, de lassabban. Mondjuk kezdjünk terméseket gyűjteni, és olyan helyre vinni, elszórni, ahol kikelhetnek a magjaik, és megnőhetnek. Adjuk meg minden növénynek a magától növekedés szabadságát! ♥ *Hárs Olivér*

(A címképen a magról kelt kísérleti Agócs-erdő csodája 25 évesen.)

A NEHÉZKEDÉSI ERŐ, A SÜLLYEDÉS ELLEN KELL HATNUNK: EMELJÜK FÖL A FÖLDET!

A civilizációk ténykedésének lényege, hogy felszínre hozzák a rejtett, vagy lesüllyedt anyagokat, és elindítják az Élet örök körökben való vándorútján. Az Életnek, élőknek amúgy is ez a felemelés, „kézről kézre” adás, minél hosszabb úton és ideig tartó hasznosítás a feladata. Hogy a hulló levél és gyümölcs ne hulla legyen... Így változik át a Víz, s vele a benne oldott anyag testről testre mindig más formává, és ha beteljesítette rendeltetését, megy tovább. Mintha egy-egy lény csak időleges „happening”, életesemény lenne, a benne társuló részecskék a Természet ritmusában szétszélednek, s megint összeállnak egy másik formába. Örök kapcsolódás és együttműködés, örök megújulás, újrateemtődés: így lesz a hernyóból báb, majd lepke, de így bomlik milliárdnyi lényre a fa is, hogy új életre keljen. Tulajdonképpen az almában a „kukac” is az almából van, csak mozgékonyabb, és egyszer minden eljut a szárnyalásig. Győzzük hát le a tehetetlenséget, és emelkedjünk magunk is: gyűjtsük, szórjuk a magokat, hogy újra magosba emelkedjenek, tartsuk vissza, vagy szállítsuk fölfelé a lemosódott talajt, engedjük ki fölfelé az ártérre a megáradt vizeket (lásd a híres magyar fokgazdálkodást!), sok lépcsőben hasznosítsuk anyagainkat, tegyük újra hasznossá használt tárgyainkat, és ne felejtsük el közben a minőségi emelkedést sem!

Jó példa az ízesebb, egészségesebb gyümölcsöt termő, délceg termetű fák segítése, szaporítása, a gyengélkedő idegen növények helyett az erőteljes hazaiak terjesztése, a jégkorszak végének gyorsítása a növényvándorlás megkönnyítésével. (Hiszen még csak most engednek fel dermedt víztartalékaink, most kezd visszatérni hozzánk az Élet sűrűje!) Éden vár!

„MAGNAK FÖLDBEN A HELYE!”

A termés, főleg a gyümölcs csak ráadás, ajándék a maghoz, annak jár, aki vállalja a magok továbbítását. Ha a földre huppan egy alma, abból sokan jutnak finom falatokhoz, mielőtt még elkezd erjedni, de akkor is gombák és baktériumok eszegetik, míg végül földdé nem lesz. Közben a magjai egyre közelednek a felszínhez, esőben bele is nyomódnak kicsit a földbe, később avar takarja a hideg és a magevők elől. És ha minden jól megy, már kora tavasszal elkezd csírázni, és elindítja gyökerét a mélybe. Ez az első mozdulata, mert nedvességet, kapaszkodót kell találnia új helyén, egész életére. Csak ha már biztosan elhelyezkedett, akkor kezd az ég felé tekinteni, sziklevelei épp ennyivel tudták segíteni, hogy elinduljon, és innentől már önállóan látja el magát napfényből és vízben oldott széndioxidból készített étellemmel (cukorral és keményítővel). Igazi fényevő tehát!

Akik nem hisznek ebben a gyönyörűen egyszerű folyamatban, elrakják télire a magokat sötét, nyirkos homokba („rétegezés”), és csak tavasszal teszik földbe, de a természet bízik a sikerben, és bőségesen ad az éheseknek is, nem sajnálja a sok-sok ezer magot, amiből csak egy része lesz bokor vagy fa, a többi más lények éltetőjévé alakul.

Ha minden magból növényt akarunk, biztosabb a mesterséges eljárás, de ha a természetes módot követjük, minél előbb – megevés után a gyümölcsből kigyűjtve – tegyük megfelelően jó helyre, lehetőleg oda, ahol majd terebélyessé lehet. Minden átültetés megzavarja, gyengíti a növényeket, megsebzí a gyökerüket, ezért a legerősebb, legegészségesebb példányok mindig a magról keltek.

És ha követjük Bereczki Máté ajánlását, meglehetősen biztosak lehetünk a magnemes anyafák kiválasztásában is, ami azt jelenti, hogy a gyümölcssei magjából teljesen hasonló szép gyümölcsöt termő utódfa lehet. Nem kell oltani-szemezni, ami megintcsak súlyos sebzésekkel járna, és bizonytalan összenövések miatt beteges növényekhez vezetne.

Szép példázat a fentiekre:

Az apa három fiát megbízta kedvenc növénye megőrzésével. Az egyik fiú „biztos helyre” zárta szegény növényt, de az elpusztult. A másik bízott a kereskedőkben, de nem talált aztán ugyanolyan növényt. A harmadik fiú elültette a magjait, és így nemcsak egyet, de százat tudott édesapjának fenntartani.

„JÓ HELYRE KELL KÖPNI A MAGOT.”

Régi országutak ismertetőjele a két szélükön sorakozó gyümölcsfasor. Részben szándékos ültetésnek köszönhetően, de sokszor csak a lovaskocsiról, vagy vándorok kezéből elhajított magokból nőttek ezek a hasznos fák. Nemcsak célozni kell jól, hanem megfelelő helyre megfelelő magot kell juttatni, hogy aztán sokáig termő egészséges fa legyen. A kövezett földútról kétoldalt lefolyó esővíz jól jött a fasoroknak, a túl mély árkok viszont kiszáritják a talajt, elvezetik az éltető vizet. A modern közlekedők füstje, pora, zaja sem tesz jót a fák és lakóik életének, de mezőgazdasági vagy kerékpárutak mentén most is nagyon hasznos a kétoldali fasor. Széltől, tűző naptól véd, élőhelyet és táplálékot ad, levegőt tisztít, párasít és hűt, vizet párologtat, ami az útnak is kedvező. És ami ugyancsak fontos: helyet ad a változatos gyümölcsfajták megőrzésére. Hasonlóképpen elkelnének a bokrok és fák a folyóvizek, tavak partján, kerítések mentén, nagyobb földterületek határvonalain. Erre is vannak jó példák, akár Angliában is. A mezsgyék, élősövények maguk is lehetnek gyümölcsstermők, ha csipke, galagonya, kökény, borbolya, mogyoró, mirabella él bennük vegyesen.

„A BETONKEVERŐ IS JÓ VALAMIRE.”

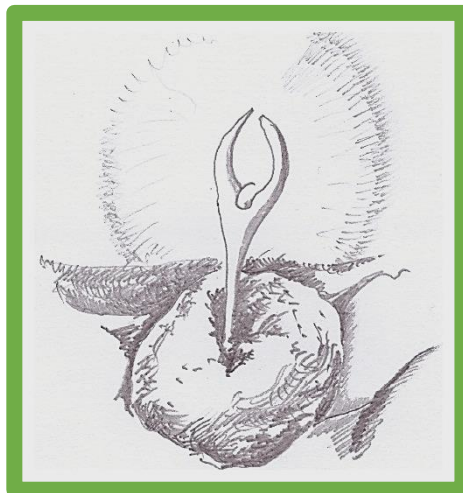
Persze, betonozni lehet a benne kevert masszával, ha életellenesen kemény burkolatot akarunk. De ha ellenkezőleg, a kietlen kopárokon, akár sziklákon is új zöldet, Életet szeretnénk, akkor nem cementet és homokot, hanem agyagos földet és magokat szórjunk bele, amiből kis golyók kerekednek, és szerteszórva résekben, zugokban megülve a kis útravaló táptalajjal ellátott magok könnyebben élednek fel.*

Bevált ez a módszer egészen kiszáradt, sivatagos helyeken is, letarolt kőhegyeken is, de használják nyírt füves „zöld sivatagok”, azaz városi parkok gazdagítására is.

A magos golyó gömbölygetését lapos tálban, vagy két tenyerünk közt is végezhetjük, nem kell nagy gép hozzá!

A legtöbb eszközt használhatjuk hát jó célra is, az Élet érdekében, és nem ellene, csak meg kell találnunk a módját.

*A magos golyókat már ősidők óta használták, különösen szárazabb területek újraélesztésére. Agyagba gömbölyítve a magok a legkedvezőbb időben tudnak kicsírázni, ezért biztosabban erednek meg. Az agyaghoz keverhetünk egy kis érett komposztot is. Masanobu Fukuoka nagy mozgalmat indított a kopár vidékek bevetésére ezzel a módszerrel.

„MINDENÜTT AZ VAN, AMI LEHET. ÉS HA LEHET, ELŐBB-UTÓBB LESZ IS.”

Mondhatnánk azt is, hogy ami van, az a lehető legjobb, hiszen ha lehetne jobb is, akkor az lenne. (Ez persze nem jelenti azt, hogy ne igyekezzünk a még jobb, a Jó felé, csak kár mérgelednünk a mai hibákon, mert már megvannak.)

De valóban, nem gondolhatjuk, hogy valami végleg kipusztult, hanem csak azt, hogy megváltoztak a létfeltételei, és eltűnt, amíg nem lesz ugyanolyan a hely, és akkor újra megjelenik. Többször volt már ez így ritka védett növényekkel is, de egészen közönséges „gyomok” is jelzik az éppen fennálló körülményeket: a talajállapotot, fényt, hőt, nedvességet, sőt a vegyszereket is, amikkel együtt jelennek meg. És ha bizonyos veteményben addig ismeretlen növényt látunk, az is valószínűleg a veteményünk kísérője, és nem ellensége. (Néha a zacskónyi magból csak ezek a gyomok kelnek ki, hiába várjuk az igazi „célnövényt”. Azért, mert ezek sokkal edzettebbek, erőteljesebbek, és sokszor ehetőek, gyógyító hatásúak is!)

Ha egy túrás miatt megáll a víz valahol, hamarosan ott lesznek a nedvességet kedvelő növények és állatok is, egész kis életközösség jöhet létre egy-egy kisebb tavacskában. Sokkal hihetőbb, hogy ők így tartoznak egybe, mint hogy véletlenül pont oda pottyantotta őket valaki...

Minden folt tehát olyan lesz, amilyen éppen lehet, ha másképp bánunk a földjével, mások népesítik be. Ezért lesz egyik kert minden évben más, a másik meg az ádáz küzdelem ellenére évről évre ugyanolyan. (Ez ránk is igaz: ha nem változtatunk életmódunkon, gondolkodásunkon, biztosan nem fogunk meggyógyulni!)

„AKI EGY NÖVÉNYT ISMER TELJESEN, AZ MINDET ISMERI.”

Cseppben a Tenger – kicsiben a nagy, egyben a lényeg! Virágban a Világ!
Ahogy a szerelmünk által szerelmesek leszünk az egész világba, úgy egy kicsi része által megismerhetjük az egészet. Ha szétszedése helyett egybelátjuk, beleérzéssel figyeljük, átérezzük a lényét egy növénykének, ráébredünk a benne lévő általános Igazságra, arra az életerőre, ami minden másban is ott dobog.

Nagy teljesítmény minden növényre többféle névtáblát is akasztani, mégis ha egy kisgyerek eljátszik az udvaron egy szál pitypanggal, többet megtud róla, mint a legtöbb botanikus...

**„NEM AZT KELL VÉDENÜNK, AMI (MÉG) VAN, HANEM A LEHETŐSÉGÉT
ANNAK, AMI (MÉG) LEHET.”**

Hiába óvjuk-védjük a legszebb fáinkat, virágainkat, azok előbb-utóbb elpusztulnak. De ha meghagyjuk, visszaállítjuk a lehetőségét, hogy mindig legyenek újabb hasonlóak, akkor később is lesznek nagy fák és szép virágok. És ahol most szinte semmi sincs, ott is lehet burkolatot bontva, vizet terelgetve, magokat szórva segíteni az újjáéledést.

Egy kis fejszámolás:

- ha fasort ültetünk, 7,5 méteres tőtáv 2 fát jelent 15 méterenként.

(Besűrítve 5 méterre a tőtávot 10 méterenként két fánk lesz, de ez már túl zsúfolt.)

- ha egy nagy fa alatt körülnézünk, 1 négyzetméteren akár 100 magoncot is találhatunk. Ez 1 hektáron 100méterx100méterx100db=1 millió kis fát jelent! Persze nem lesz mindből felnőtt fa, de az Erdő így kezdődik, még ha ember telepíti vissza, akkor is. Ha viszont eleve ritkásan ültetnénk, ahogy majd a nagyranőtt fák állnak, azok fiatalon elpusztulnának a zord körülmények (erős szelek, tűző nap, kiszáradó talaj, téli fagyok) és a vadragás miatt. Ne sajnáljuk hát a sok csemetét vagy magot, a Természet is bőven adja őket! Indián mondás a kukoricavetésnél is: kettőt a nyúlnek, kettőt a madárnak, kettőt nekünk. Ebből következik, hogy a 2019 óta meghirdetett 1 millió, vagy 10 millió vagy 100 millió fa ültetése nem is olyan nagy területre elég! És igazán gyerekjáték!

**„ERDŐ VOLT ÉS LEHET MAJD NEM MINDENÜTT, CSAK HAGYUNK,
SEGÍTENÜNK KELL!”**

Vízfelületek és sziklák kivételével mindenütt élhetnek növényi életközösségek, a legtöbb helyen erdőként. És ehhez nem kell más, mint hagyni őket egybeszerveződni. (Ahol szerencsésen még őserdő maradt, vagyis sohasem volt csupasz a föld, ott ez örökre erdő is lesz, mert az erdő örök.)

Ha felhagyunk a folytonos irtással, egészen hamar megjelennek a zuzmók, mohák, majd más apró növények is, és fokozatosan benépesítik, élővé teszik a halott felszínt. Betonrepedések, aknafedlapok rései, házfalak töve így kezd erdővé válni. Még az aszfalt alól is áttörnek a lággy, de céltudatos fűszálak.

Háztetőkön, ereszcatornáknakban is kinől valami, elhagyott házakból nagyobb fák is.

A park, a kert is erdő lesz, ha abbahagyjuk a rendszeres nyesést, nyírást. Régi árkok és utak helyét bokorsorok jelzik, korhadó fák köré bökös sűrűség nő, s abból újabb fák emelkednek ki. Lassan, de biztosan beerdősül a táj.

A TERMÉSZET ÍR!

Igen, a Természet testet-lelket gyógyít, márcsak azzal is, ha észrevesszük, megérezzük alig rejtett jeleit, összefüggéseit, és örömmel csodáljuk szépségeit. Ha olvasunk ősi örökségéből, napi híreiből. Vagy ha olvassuk azokat, akik könyveikkel könnyítik a szavakon túli megértést. Néhányan a sok közül:

Agócs József: Rendkeresés

Edward Bach: Válogatott tanulmányok

Amos Clifford: Az erdőfürdőzés kézikönyve

Raoul Francé (Rezső): összes művei, különösen az Örök erdő

Masanobu Fukuoka: One Straw revolution

Johann Wolfgang von Goethe: A növények metamorfózisa

Rudolf Hauschka: Szubsztanciátan, Táplálkozásán, Heilmittelslehre

Bill Mollison: Permaculture

Marko Pogacnik: könyvei és gyakorlatai

Országh József: A Víz és a gazdája (Vízönellátó)

Somlói Lajos: Rügyező Hagyatékunk sorozata

Arthur Wiechula: Wachsende Hauser aus lebenden Bäumen entstehend

Lillanyó: Hegylakok legendája

A hangok 32 ősjele, a nyomtatott betű, a ragozás, a levél és a papír is az Erdőt idézi. Tisztelettel olvassuk üzenetüket!

Agócs József (1940-2020) erdőmérnök, a Soproni Egyetem Növénytan tanszékén tanított 1966-tól 2000-ig. Az Erdő, a Táj újjáélesztését, a Természet rendjét kutatta, s benne kereste az Ember méltó rendeltetését. A Castanea és a Palocsa egyesület vezetőségi tagjaként segítette az erdőéltetést. Teli kosarában néha gombák, gyakrabban magok voltak.

Ajánljuk szeretettel a Castanea Környezetvédelmi Egyesület kiadványait és kerti tanácsait a www.castanea.hu honlapon.

